

Hamar biskops visitas i **Nordre Land 22. – 27.nov. 2016** Visitastforedrag

Innledning

Jeg har som biskop i Hamar bispedømme gjennomført visitas i de fire soknene i Nordre Land kommune: Åmot, Lunde, Nordsinni og Østsinni.

Sammen har vi disse dagene opplevd hvordan vinteren forsøker å sette seg, med vakre snøtunge trær, regn som fryser til is og glatte svinger, blå-time og fargespill både morgen og kveld på himmelen over de mange åser, og en stjerneklar kveld under Spåtinds mektige fjellandskap. Det har vært fint å ferdes rundt i en slik natur og få møte folk som både er flinke, stolte av, og engasjerte i hjemstedet sitt og sin lokale kirke. Formålet med en bispevisitas er å støtte, inspirere og veilede menigheter og ansatte og se til hvordan kirkens nærvær synliggjøres på de mange ulike måter her i Nordre Land fellesrådsområde. Den lokale komiteen har laget et visitasprogram som har speilet dette formålet på en god måte.

Dette foredraget vil handle om det jeg har fått møte og sett disse dagene, og hva jeg tenker er områder som trenger særlig oppmerksomhet også i årene som kommer. Foredraget er derfor todelt. Første del er et tilbakeblikk på programmet med fokus på tema vi har berørt i de mange møtepunktene underveis disse dagene. I andre del vil dere få noen utfordringer å arbeide videre med.

Oppsummering av programmet

Tirsdag 22.nov.

Vi startet i mørket hjemmefra, og kjørte mot lyset og den nye dagen da vi klatrer opp bakkene til Lunde kirke tirsdag morgen. Det var som en åpenbaring å se lyset fra tårnet i det vi kom over tåka. Der begynte dagen med morgensamling hvor vi uttrykte takk og glede over at Torpakrybba, Maria og Josef, vismennene og englene hadde funnet sine plasser i kirkerommet, og startet vår felles vandring mot Betlehem. Adventstida kom nær i det vi sang «Velsigna du lys over land. Velsigna de evige ordan om håp og ei utstrakt hand». De evige orda, håpet om denne utstakte handa, har vært grunntonen i hele visitasen.

Så kom ei lita jente mot meg i det vi kom til Torpa barne- og ungdomsskole og Mariringen barnehage. Hun ble skuffet over at jeg ikke hadde bispekåpa mi på meg, men det hjalp litt å se bispekorset. Hun tok meg i handa og fulgte

meg inn i en fullsatt gymsal. Der møtte jeg engasjerte og vitebegjærlige elever og barnehagebarn. Alle var godt forberedt. De spurte om alt fra hva som var det beste og viktigste med å være biskop, til hvem som var biskopens sjef. Møte med barn og unge er en viktig og energigivende del av visitasen.

Etterpå var det møte med barnehageledelsen og skoleledelsen. Vi snakket om viktigheten av et forutsigbart samarbeid mellom barnehage og kirke og skole og kirke mht innhold og hyppighet på møtepunkter, og at alt samarbeid skal være tuftet på barnehagens og skolens *plan og lovverk*. Både barnehage og skole trakk fram den gode dialogen som er mellom dem og lokalkirka. Viktige perspektiver som det ble samtalt om, var dannelse, tolkning, sorg og krise i tillegg til skolegudstjenester og hva kristen tro og tradisjon er. Det kom fram at det er nyttig med en gjennomgang og en formalisering av samarbeidsplaner inn i årsplanene for barnehager og skoler.

Det å komme til *Tomtetunet* med det gamle *jordstampehuset* og den fine låven full av stikkekofter og yrende kreativitet, samt meget kortreist mat, var en opplevelse for alle sanser. Lunsjen ble enda bedre av å ha bordfelleskap med den kirkelige staben. Lunsjen ble etterfulgt av et godt møte med staben som står i oppgaven med å formidle og legge til rette for at kirka har rom for alle, slik at menighetsrådenes visjon om at *Folkekirka skal beholdes*, virkeliggjøres. Staben fortalte om et godt miljø, stor arbeidsglede og arbeidsvilje. Jeg vil berømme alle de gode rutinene dere har både på innarbeid og utarbeid, og at dere har faste stabsmøter, muligens noe sjeldent, men med god struktur. Alle kirkene er velholdte og vakre på hver sin måte, og kirkegårdene framstår som flotte parkanlegg som mange steder var rammet inn av fine statikkgjerdar. Det ble uttrykt glede og stolthet over å arbeide i kirka, og være til stede for alle menneskene i bygdene og i Landsbyen.

Fra det gamle tradisjonsrike, kom vi på Everycare AS inn i den moderne verden, både arkitektonisk, estetisk og produktmessig. Etter en energisk, informativ og praktisk gjennomgang av bedriftens produktutvikling og målsetting, opplever jeg at vi kan gå alderdommen trygt i møte.

Vi feiret så nattverd-gudstjenesten sammen med unge speidere og beboere på Korsvold. Det at flere generasjoner er samlet til gudstjeneste, bekrefter at hele livet henger sammen, og at vi beriker hverandre gjensidig på hele vår reise gjennom livet. Speiderbønnen ble lest og brød og vin delt ut. Det var høye, deilige bløtkaker til kaffen der, og speiderne fikk bruke peisen som grillsted for marsmellows.

Vi gikk velsignet ut derfra og over til menighetscenteret for møte med menighetsrådene i Torpa og Lunde. Litt senere møtte vi rådene i Nordsinni og Østsinni i Haugner kirke. Møtene med rådene er viktige møter på enhver visitas. Dere kirkelig ansatte og rådene er hovedsøyler i lokalkirken med stor kunnskap om hvordan det er å være menneske og kirke her. Vi samtalte om:

- hva det betyr å være folkekirke her i Nordre Land
- om hva det kan være naturlig å samarbeid på tvers av soknegrenser om ut fra de ressursene som nå finnes
- om hva det er menighetsrådet ønsker å satse på framover nå som alle vet noe om hva det er å sitte i menighetsråd siden ett år er godt av menighetsrådsperioden.

Jeg poengterte at det er viktig både å ha «magamål», nytenkning og ønske og vilje til nye tiltak. Jeg vil honorere det meget systematiske arbeidet dere gjør på alle plan, og den entusiasme og det engasjement dere viser for å være kirke for alle mennesker her i Nordre Land.

Kvelden ble avsluttet med gode orgeltoner og velsignelse i Haugner kirke som er en kirke jeg må komme tilbake til i dagslys, for å ta inn hele «væla» og Randsfjorden.

Onsdag 23.november

«Nå er det morgen, tåkene letter» både rundt oss og i oss når vi sang denne strofen i Vølstad kirke. Det åpnet andre visitasdag. Kirkerommet gav et vennlig, åpent og lett blick mot dagen. Stjernene viser alltid vei der.

Dette lette blikket på dagen bleknet ikke, men ble bare forsterket i det vi trådte inn i den mektige Nordsinni kirke fylt med barnehagebarn.

Barnehagebarna stilte meg spørsmål, og de sang en vakker sang om Maria som gir mot til å leve og som forenet himmel og jord.

Etterpå fikk vi bispesuppe i Skogvang barnehage, og matfellesskapet med barna gjorde inntrykk. Barnehagen var flott pyntet og barna hadde også pyntet seg med lilla stjerne i pannen eller på kinnet.

Så fikk jeg gleden av å snakke med 1.klassinger på Dokka barneskole, og det var fantastisk å høre dem syngende om *første dag i første klasse og venner*. De formidlet hvor viktig det er at vi ser hverandre, respekterer hverandre og tar vare på hverandre. På 6. trinn ble jeg imponert over den grundige forberedelsen, interessen og refleksjon rundt spørsmålene de stilte. De utfordret meg også til å gi dem et råd som biskop. Møte med 10.ende og 9.ende klassingene ble en samtale om dype eksistensielle spørsmål, kritisk tenkning, den historiske Jesus og Maria Magdalena.

Det ble et godt møte med barnehageledelsen og skoleledelsen etterpå hvor det også her ble trukket fram det gode samarbeidet med kirka, og at det er viktig å fortsette dette samarbeidet for barnas skyld. Det å også besøke kirkerom, er med på å styrke barnas livskompetanse.

Så var det møte med fellesrådet i Formannskapssalen. Her forberedte vi møtet med kommunen; ved å snakke om økonomi og kirkens plass i lokalsamfunnet. En av kirkelig fellesrådets hovedansvar er å vedlikeholde kirkebyggene, og derfor vil jeg honorere at det foreligger en gjennomarbeidet vedlikeholdsplan for årene framover.

På Riisby ble det et sterkt møte med mennesker som arbeider med å mestre livene sine uten rus. Alle møtes med respekt, vises tillit og gis ansvar der. Åndelige, psykiske og sosiale behov sidestilles. Der påmintes jeg på en særlig måte egen og vår alles sårbarhet, og hvor viktig det er å bli tatt i mot og det å ta imot.

Kvelden ble avsluttet med møtet med «lag og foreninger» i Kommunestyresalen som ble en festkveld med et mangfold som gir meg lyst til å flytte til Dokka. Det var fantastisk å møte alle aktører både foran og bak i salen. Det ble formidlet en stolthet over å høre til i Landsbyen Dokka, bolyst og livsglede ble levd ut. Takk. Jeg vil honorere det store frivillige engasjementet her. Det er mange gode viljer, pådrivere, ildsjeler og standhaftige dugnadsmedarbeidere i Nordre Land. Dere formidler at dere vil hverandre vel, og at frivillighet er å «gjør noe som er positivt for deg sjøl og andre». Det er en av livets edelstener.

Torsdag 24.november

I en brennende morgenhimmel reiste vi til morgensamling i Kinn kirke. Det var magisk å se soloppgangen over Spåtindfjella og synge «Nattens mørke, er ikke mørke, Gud for deg. Som dagens klare lys, skinner natten». I det mørkeste mørke er også Gud. Vi har en som følger oss i alle slags dager.

Deretter fikk vi sammen med fellesrådet møte kommunen v/ordfører, lensmann og enhetsleder for kultur. Kirke og kommune har felles sak på mange områder. Det handler i all hovedsak om folks livskvalitet, barns vilkår for å bli gangs mennesker, forebygging og omsorgsarbeid. Vi fikk en god gjennomgang av kommunen ved ordføreren og lensmannen fortalte om politiets virke her. Vi berørte folkekirkebegrepet, og at det ikke er folk og kirke som skilles ved de forestående endrede relasjonene mellom stat og kirke. Vi løftet videre fram viktigheten av gode rutiner i budsjettprosessen, innebefattet faste møtepunkt for kommunen og kirkelig fellesråd. Jeg opplevde at det ble et møte med gjensidig forståelse og respekt.

Da vi kom til Landmo, satt over 50 personer allerede klare og ventet på gudstjenesten med nattverd. Betjeningen og menighetsråd hadde lagt alt til rette for en hellig stund. Slike møtepunkt er uvurderlige. Det er sterke personlige møter, og samtidig en stor fellesskapsopplevelse som gir gjenkjenning, tilhørighet og verdighet. Det var flott å være der. En beboer oppsummerte det hele slik: «Biskopen tala tydelig og ordføreren var der»

Bedriftsbesøket på ASVO berørte meg sterkt. Vi trenger alle å høre til, det å mestre, og det å ha en grunn for å stå opp om morgenen. På ASVO blir den enkelte sett og verdsatt, og gis mulighet for å produsere og virke. Det gir

livskvalitet. Jeg kjøpte hjerter fra utsalget, for hjerter som lages på ASVO betyr mer enn hjerter som kjøpes kommersielt i en kjedebutikk.

På Læringscenteret er verden samlet. Vi møtte mennesker fra Eritrea, Afghanistan og Somalia. Her bød de på fylte lefser og seg selv. Det har stor betydningen å møte hverandre, se hverandre, tørre å bli kjent med hverandre, og ikke minst være nysgjerrig på hverandre. På læringscenteret står læring sentralt, og jeg blir ydmyk i møte med deres liv og deres drømmer og håp om framtida og den arbeidsmoralen de legger ned for å bygge en ny start her. Vi sang sammen «Vi er barn av samme jord, du er min søster, du er min bror».

På Fagertun bofellesskap for midreårige flykninger, traff vi igjen noen av de vi møtte på læringscenteret og noen flere ungdommer som tok imot oss med varme. Noen delte litt om deres reise til Norge med oss. Det berører. Vi fikk også se tre leiligheter som med stolthet ble vist fram.

Vi mistet nesten pusten da vi kom kjørende opp bakken til høyreiste Åmot kirke, og så lyset fra tårnkluggene i den stjerneklare kvelden. Der sang vi advent inn sammen med Skolekorps, Torpa brass og flere sanglag. Stemningen ble elektrisk da Torpa brass spilte stykket «Elektrisk». Det var fint å bli sendt på hjemreise med ordene; «Mot Betlehem bærer Maria et lys, et lys mot mørketida»

Søndag 27. november

Visitasgudstjenesten ble holdt i Østsinni kirke med påfølgende kirkekaffe med visitasfordrag på Dokka bedehus.

Utfordringer i forbindelse med visitasen i Nordre Land 22.-27. nov. 2016

Som dere skjønner har det vært rike og mangfoldige dager. Vi har lagt merke til hvor samvittighetsfullt alt har vært planlagt, satt i stand, og hvor omtenkstomt vi er blitt tatt imot overalt. Vi har med stolthet blitt vist rundt. Det gjør inntrykk.

Jeg har sett mye godt arbeid som dere skal være stolte av. Sammen har vi også løftet fram noe av det som det må arbeides mer med. Nå kommer vi til de utfordringer jeg har lyst til å gi dere for årene som kommer. Noe er basert på de rapporter som ble sendt meg på forhånd, og noe er basert på samtaler og møter undervegs i visitasen. Utfordringene er sortert etter bispedømmets fem satsningsområder:

1. Gudstjenester og kirkelige handlinger
2. Omsorg og solidaritet
3. Barn og unge
4. Kirken i lokalsamfunnet
5. Medarbeiderskap og organisering

Utfordringer til kirken i Nordre Land.

Først til:

I Gudstjenester og kirkelige handlinger

Første utfordring lyder:

1. *På ny å gjennomgå årshjulet (som innebærer alle planer dere allerede har) med hensyn til hvilke gudstjenester og aktiviteter dere vil vektlegge framover, og hva dere kan samarbeide om på tvers av soknene.*

Dette innebærer også:

- *Gjennomtenke fordelingen av gudstjenester mellom de ulike sokn.*
- *Gjennomtenke hvordan dere vil samspille med andre aktører lokalt.*

Det er ikke lenger slik at presten og organisten arbeider alene med gudstjenestene. Hver gudstjeneste skjer i samspill mellom flere, både ansatte, frivillige og andre som skal delta. Alle gudstjenester er spesielle, skapt for den særskilte søn- eller helligdag, og inn i en gitt sammenheng. Dette krever koordinering og langtidsplanlegging.

Det er viktig å se på:

- Hvordan planene henger sammen fra sokn til sokn.

- Hvordan tilpasses det med ansatte-ressurser?
- Hvordan tar vi hensyn til fordelingen av gudstjenester mellom kirkene?
- Hvordan organiseres trosopplæringen som er felles for alle sokn? Her spiller hensynet til årets gang, helgedag og høytid inn.

Gjennom visitasen har vi fått erfare det rike og mangfoldige kulturlivet her, og det er ønskelig at både lag og foreninger, lokal musikk og kultur integreres i gudstjenestelivet.

Biskopen har ansvar for å fastsette gudstjenesteantallet, eller gudstjenesteforordningen. Lokalt skal dere fordele dette antallet på en fornuftig måte mellom soknene. Jeg vil også bemerke her, at det fra tid til annen kan legges opp til to gudstjenester på en dag. Gudstjenester kan også legges på et annet klokkeslett enn kl. 11.00, selv om det er et slitesterkt tidspunkt. Poenget her er at dersom en ønsker godt samarbeid og god involvering i gudstjenesten, så må planleggingen organiseres godt.

Det neste området er:

II Omsorg og Solidaritet

Dette punktet handler om kirkens kroppsspråk, og vårt hjerte for dem som er særlig utsatt. Kirken har alltid, og må alltid ha kjærligheten til medmennesker som en hovedmålsetning. Dette preger da også deres arbeid her i Nordre Land. Det har jeg sett på visitasen gjennom måten dere møter folk på i alle situasjoner, både på gata, på ulike arbeidsplasser og når folk kommer til kirke. Den virkelige prøvesteinen for et fellesskap, er hvordan vi makter å gi menneskeverd til alle og erkjenne at vi er avhengige av hverandre.

På onsdagskvelden med «frivillige lag og foreninger» ble en «internasjonal kvinnegruppe presentert», og senere møtte vi elever ved Læringscenteret og jeg fikk besøke et bofellesskap for unge enslige flyktninger.

Den andre utfordringen min er:

- 2. Arbeide med hvordan det flerkulturelle kan komme til uttrykk i den lokale kirke, og hvordan kirka kan bidra til å skape felles møteplasser mellom mennesker fra ulike deler av verden og skape «det gode møtet».*

Et annet innspill jeg har fått, omhandler kirkeskyss.

Derfor er min tredje utfordring:

3. Utrede muligheten for å opprette en kikeskysssordning i samarbeid med lag og foreninger (eventuelt frivilligsentralen)

På visitasen har jeg både sett og hørt at Nordre Land er en foregangskommune når det gjelder bioenergi. Ut fra samme tenkning om miljøengasjement, gir jeg dere min fjerde utfordring:

4. å arbeide for å bli «Grønne menigheter» (Torpa er allerede grønn menighet)

Det tredje området jeg vil fokusere på er:

III Barn og unge

Det er på tre arenaer barn og unge på en særlig måte får kjennskap til kristen tro og tradisjon. Den første arenaen er hjemmet, hvor det grunnleggende verdifundamentet legges. Den andre arenaen er kirkens trosopplæring, hvor vi har som mål å styrke barnas tilhørighet til kirken gjennom delaktighet. Den tredje arenaen er i barnas dagligliv i barnehager og skoler.

Vi vet noe om hva det betyr for både barn og voksne å bli kjent med sin egen kirke, og hvordan den konkrete kirken blir et symbol på det å høre til i en større sammenheng, og å høre til hos Gud.

Trosopplæringen her er i et godt spor med en framdriftsplan mot endelig godkjenning. Kanskje må vi si at det overordnede målet for trosopplæringen er at barna og de unge skal komme igjen med sine egne barn til dåp. På visitasen har jeg hørt at mange reiser hjem til sin barndoms kirke her for å døpe barna sine. Det er viktig hva barna lærer, får ta del i, hvilke sanger og salmer som brukes, hvilke bibeltekster som vektlegges og hvordan kirkerom og gudstjenester brukes i trosopplæringen. Innholdet i trosopplæringen må både menighetsråd og ansatte ha et engasjement i forhold til, og med jevne mellomrom snakke sammen om det. Trosopplæringen skal inneha kunnskap, den skal dufte og smake.

Neste tema er:

IV Kirken i lokalsamfunnet

Denne overskriften handler særlig om kirkens samarbeidspartnere lokalt. Det handler også om å synliggjøre at kirken er en samfunnsfaktor, som formidler og skaper lokal identitet og tradisjon.

På visitasen har jeg sett hvordan gode møteplasser på tvers av generasjoner både i kirker og kommunestyresal, skaper tilhørighet og sterke fellesskap. På visitasen har jeg også sett betydningen av at mangfold i uttrykksmåter inn mot det hellige, er veldig verdifullt.

Min femte utfordring er derfor:

5. *Fortsette å skape møtepunkter på tvers av generasjoner og uttrykksmåter.*

Den sjette utfordring omhandler samarbeid med barnehager og skoler:

6. *Videreutvikle samarbeidsplaner som skaper forutsigbarhet og god informasjon om innhold, og sette samarbeidet inn i en årsplan, der det ikke allerede finnes, for henholdsvis barnehage-kirke og skole-kirke samarbeid*

På visitasen har jeg sett at det er en god dialogen mellom barnehage og kirke og skole og kirke. God og forutsigbar kommunikasjon fra kirken, gjensidig tillit og respekt er viktig.

Det er en felles forståelse om at barnehage- og skolegudstjenestene er gode tradisjoner, som ikke knytter seg til et enkelt skolefag, men handler om å gi kjennskap til stedlig tradisjon og kultur. De som ikke vil delta, har fritaksrett.

I undervisningen skal *alle* kunne delta, også om den foregår i en kirke som en ekskursjon. Undervisningen må da være orienterende og ikke forkynnende. Skolen skal formidle kunnskap om kirke og kristendom, om historie og kirkearkitektur. Inn mot dette, har kirken både læringsrom og ressurser som vil utfylle klasseromsundervisningen.

Min sjuende utfordring handler om å få en planmessighet, kontinuitet og utvikling i alt det gode kultur og musikkarbeidet som foregår i kirkene:

7. *Ferdigstille og vedta plan for kultur og kirkemusikk i menighetene i Nordre Land*

Det er ofte kirkemusikerne som er pådrivere for kirkens musikk og kulturliv, og der bidrar de godt. Men arbeidet eies av menighetene. På lik linje med trosopplæring og gudstjenesteliv må denne delen av kirkens liv forankres og understøttes i stab og råd. Menighetsrådenes lokalkjennskap og kontaktnett er ressurser også i dette arbeidet. Kirkemusikerne er fagpersonene som skal ha rom til å utfolde sine kvaliteter og sin kreativitet i dialog og samspill med flere.

Den åttende utfordringen er knytte til økonomi og budsjett i samarbeid med kommunen:

8. *Fortsette det gode samarbeidet med kommunen ved å gjennomgå rutinene rundt budsjett og økonomi*

Herunder:

- a) Også legge vekt på statusmøtet i vårhalvåret samt jevnlig gjennomgå tjesteytingsavtalen*
- b) Ferdigstille den nåværende tjenesteytingsavtalen*
- c) Ta initiativ til et felles orienteringsmøte mellom det nye formannskapet og kirkelig fellesråd i inneværende periode, og i hver ny periode etter valg.*

I grunnlover § 16 står det:

Alle innbyggere i riket har fri religionsutøvelse. Den norske kirke, en evangelisk-luthersk kirke, forblir Norges folkekirke og understøttes som sådan av staten. Nærmere bestemmelser om Kirkens ordning fastsettes ved Lov. Alle tros- og livssynssamfunn skal understøttes på lik linje.

Selv med en endring i relasjonen mellom stat og kirke som trer i kraft 1.1 2017, så forblir Den norske kirke Norges folkekirke og understøttes som sådan i fortsettelsen. Skillet mellom stat og kirke, er ikke et skille mellom folk og kirke.

Kirka har et betydelig samfunnsoppdrag som også innebærer et ansvar. Kirka er en bidragsyter inn mot å virkeliggjøre Nordre Lands kommunes visjon: *Ekte landsbyliv og levende grender med åpenhet, nærhet og skaperglede. Bolyst og livsglede vektlegges.*

Den siste utfordringen under dette temaet knytter seg til at det 31. oktober 2017 er 500 år siden Martin Luther slo opp sine 95 berømte teser på kirkedøra til slottskirken i Wittenberg. Dette markerte starten på reformasjonen, som på så mange vis har preget også Norge som land og samfunn. Neste år er det tid for å markere dette. Det er lagt mange planer for hvordan 500-årsjubileet kan markeres i Den norske kirke, men også lokalt er dette en viktig anledning. For eksempel er bibeloversettelse til den enkeltes morsmål, og fremveksten av salmesang og salmebøker, noe reformasjonen ga avgjørende bidrag til.

Min niende utfordring blir da:

- 9. Se nærmere på hvordan reformasjonsjubileet kan markeres i 2017 og de kommende årene lokalt i soknene i Nordre Land ved f. eks å:*
 - a) Lage en bibel- og/eller salmebokutstilling*
 - b) En utstilling av dåpskjoler*

c) Se på ulike trosuttrykk som finnes i lokalmiljøet – som f.eks. gamle skoleplanser med motiv fra bibelfortellinger og håndverksprodukter i hjem og forsamlingshus.

Det siste temaet er:

V Medarbeiderskap og organisering

Den tiende utfordringen handler om arbeid i staben. Jeg er klar over, og glad for at dere har faste stabsmøter. Likevel vil jeg gi dere utfordringen:

10. Å videreutvikle arbeidet med stabsmøtene, og etablere en fast rutine med stabsmøte hver fjortende dag. Et stabsmøte skal ha en avtalt tidsramme og en forutsigbar eller fast agenda.

Arbeidet i stab skal være forutsigbart og legge rutiner for samarbeid og tverrfaglighet, og i fellesskap arbeide for å synliggjøre kirkens oppdrag. Hyppigere møtepunkt med tydelig agenda gir mulighet for dette.

Til slutt i dette temaet vil jeg løfte fram at det kirkelige demokratiet er viktigere enn noen gang. Kirkens relasjon til staten har endret seg siden endringene i grunnloven, men vi skal fortsatt ha en landsdekkende folkekirke med rammer og vilkår som gjør dette mulig. Det må vi arbeide for i det enkelte sokn, på bispedømmenivå og nasjonalt. De folkevalgte skal være med og sikre at kirken er for folket, og at både bredde og ulike gruppers særlige behov blir ivaretatt. Det er en salme som sier. «Vi bærer mange med oss». Selv om valgprosenten generelt er lav i kirken, må vi være bevisste på at menighetsrådene og fellelrådet representerer mange, og har slik et stort ansvar. Kirkens arbeid når til og med lenger enn til dem som er døpte og medlemmer. Det skal vi også se stort på. Så dere har ærefulle oppdrag, og vi som er ansatt, er forpliktet til å ta dere med på råd og gi god og tilstrekkelig informasjon så dere kan fatte vedtak. Vi må bruke kirkens demokrati med klokskap, så det blir meningsfullt og overkommelig. Derfor må dere også kjenne deres oppgaver og ansvar.

Avslutning

Jeg vil nå få takke dere, for at dere har vist meg himmelens fargespill over og i kirken i Nordre Land kirkekommune. Det har vært en reise i mange farger, som har berørt og inspirert og gitt nye impulser. Takk for gode møter og for hjertet som dere har for kirken og for de som bor her.

Gud velsigne Torpa sokn, Lunde sokn, Nordsinni sokn og Østsinni sokn.
Gud velsigne dere alle!

Utfordringer i forbindelse med visitasen i Nordre Land 22.-27. nov. 2016

1. *På ny å gjennomgå årshjulet (som innebærer alle planer dere allerede har) med hensyn til hvilke gudstjenester og aktiviteter dere vil vektlegge framover, og hva dere kan samarbeide om på tvers av soknene.
Dette innebærer også:
 - Gjennomtenke fordelingen av gudstjenester mellom de ulike sokn.
 - Gjennomtenke hvordan dere vil samspille med andre aktører lokalt.*
2. *Arbeide med hvordan det flerkulturelle kan komme til uttrykk i den lokale kirke, og hvordan kirka kan bidra til å skape felles møteplasser mellom mennesker fra ulike deler av verden og skape «det gode møtet».*
3. *Utrede muligheten for å opprette en kikeskyssordning i samarbeid med lag og foreninger (eventuelt frivilligsentralen)*
4. *Å arbeide for å bli «Grønne menigheter» (Torpa menighet er allerede grønn menighet)*
5. *Fortsette å skape møtepunkter på tvers av generasjoner og uttrykksmåter.*
6. *Videreutvikle samarbeidsplaner som skaper forutsigbarhet og god informasjon om innhold, og sette samarbeidet inn i en årsplan, der det ikke allerede finnes, for henholdsvis barnehage-kirke og skole-kirke samarbeid*
7. *Ferdigstille og vedta plan for kultur og kirkemusikk i menighetene i Nordre Land*
8. *Fortsette det gode samarbeidet med kommunen ved å gjennomgå rutinene rundt budsjett og økonomi
Herunder:
 - a) *Også legge vekt på statusmøtet i vårhalvåret samt jevnlig gjennomgå tjesteytingsavtalen*
 - b) *Ferdigstille den nåværende tjenestesytingsavtalen*
 - c) *Ta initiativ til et felles orienteringsmøte mellom det nye formanns-skapet og kirkelig fellesråd i inneværende periode, og i hver ny periode etter valg.**
9. *Se nærmere på hvordan reformasjonsjubileet kan markeres i 2017 og de kommende årene lokalt i soknene i Nordre Land ved f. eks å:
 - a) *Lage en bibel- og/eller salmebokutstilling*
 - b) *En utstilling av dåpskjoler*
 - c) *Se på ulike trosuttrykk som finnes i lokalmiljøet – som f.eks. gamle skoleplansjer med motiv fra bibelfortellinger og håndverksprodukter i hjem og forsamlingshus.**
10. *Å videreutvikle arbeidet med stabsmøtene, og etablere en fast rutine med stabsmøte hver fjortende dag. Stabsmøte skal ha en avtalt tidsramme og en forutsigbar eller fast agenda.*

Solveig Fiske, biskop